

## บทที่ ๕

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูต่อการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน และ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและ ครูผู้สอน โดย วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กับกลุ่มตัวอย่างที่ ผู้บริหารและครูผู้สอนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี จำนวน ๑๘๖ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่า ความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๘๕๒ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และ ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ผลการวิจัยสามารถสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

#### ๕.๑ สรุปผลการวิจัย

##### ๕.๑.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๐๓ มีอายุ ๕๑-๖๐ ปี จำนวน ๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๒๔ มีวุฒิสูงสุดทางการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๕๘ มีประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียน มากกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๖๕ และอยู่ในโรงเรียนธรรมชาติรคลองหลวงวิทยาคม มี จำนวน ๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๖๘

๕.๑.๒ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานวิชาการ ของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี โดยรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความ

คิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางด้านวัดและประเมินผล ส่วนด้านอื่นๆ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

๑) ด้านการเรียนการสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ด้านการเรียนการสอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒) ด้านหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ด้านหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนโดยรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๓) ด้านวัดและประเมินผล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ด้านวัดและประเมินผล โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๔) ด้านห้องสมุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ด้านห้องสมุด โดยรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

**๕.๑.๓ การเปรียบเทียบ ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี สรุปได้ดังนี้**

๑. เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๒. อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔

ปทุมธานี – สระบุรี โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๓. วุฒิสถูตทงการศึทษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิสถูตทงการศึทษา ฅ่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึทษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี โดยรวม ฅ่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิสถูตทงการศึทษา ฅ่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในด้านห้องสมุด ส่วนด้านอื่นๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยที่

๓.๑ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิสถูตทงการศึทษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึทษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี โดยรวม น้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิสถูตทงการศึทษาระดับปริญญาเอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓.๒ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิสถูตทงการศึทษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึทษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ด้านการเรียนการสอน น้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิสถูตทงการศึทษาระดับปริญญาเอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓.๓ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิสถูตทงการศึทษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึทษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ด้านหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน น้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิสถูตทงการศึทษาระดับปริญญาเอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓.๔ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิสถูตทงการศึทษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึทษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ด้านการวัดและประเมินผล น้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิสถูตทงการศึทษาระดับปริญญาเอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔. ประสพการณ์ในการทำงานงานโรงเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสพการณ์ในการทำงานในโรงเรียน ฅ่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึทษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบ

แบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพในการทำงานงานในโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๕. โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพในการทำงานในโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันในทุก โดยที่

๕.๑ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอยู่โรงเรียนปทุมวิไล และโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี โดยรวม มากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอยู่โรงเรียนคณะราษฎรบำรุงปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๒ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอยู่โรงเรียนปทุมวิไล และโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ด้านการเรียนการสอน มากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอยู่โรงเรียนคณะราษฎร บำรุงปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๓ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอยู่โรงเรียนปทุมวิไล และโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ด้านหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน มากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอยู่โรงเรียนคณะราษฎร บำรุงปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๔ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอยู่โรงเรียนปทุมวิไล และโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ด้านการวัดและประเมินผล มากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอยู่โรงเรียนคณะราษฎร บำรุงปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๕ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอยู่โรงเรียนปทุมวิไล และโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ด้านห้องสมุด มากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอยู่โรงเรียนคณะราษฎรบำรุงปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

## ๕.๒ อภิปรายผล

ผลการวิจัย การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี สรุปประเด็นสำคัญทั้ง ๔ ด้านดังนี้

๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการเรียนการสอน พบว่าผู้บริหารและครูมีความ คิดเห็นด้านการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า เช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิราภรณ์ รักษาศรี ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการ ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่ม กท. ๑๑ มหาสวัสดีสังกัด กรุงเทพมหานคร” พบว่าด้าน งานด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และงานด้านสื่อการเรียนรู ของ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ของครูระดับมาก

๒ . ด้านหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน พบว่าผู้บริหารและครูของ โรงเรียน มัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารและครูของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความ คิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกันกับผลการวิจัยของ เรวัช บุญรอด ได้วิจัยเรื่อง “การ บริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒” ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวม ผลการวิจัยด้าน การเตรียมอาคารสถานที่ ห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาการ อยู่ในระดับมาก และตรงกับผลการวิจัยของ พิชัย ชิต สบกุล “ การบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในโรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ” เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร โดยผลการวิจัยพบว่า งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้งานการจัดการ เรียนการสอน และงานสื่อการเรียนการสอน และอยู่ในระดับมาก

๓ . ด้านวัดผล และประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูของ โรงเรียน มัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี พบว่าการวัด แล ประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารและครูมี ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิชัย ชิตสบกุล “ การ บริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในโรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ” เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร พบว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก

๔ . ด้านห้องสมุด พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมพร ฟุ้งเฟื่อง ได้ศึกษาการ บริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกในเรื่องวัสดุการเรียนการสอน ตลอดจนส่งเสริมการนำไปใช้ การแสวงหาความรู้ มีห้องสมุดเป็นส่วน และได้รับการสนับสนุนหนังสืออย่างเพียงพอ

### ๕.๓ การเปรียบเทียบระดับ ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี

- ๑ . ด้านเพศ ของผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี พบว่าไม่แตกต่างกัน ทุกด้าน
- ๒ . ด้านอายุ ของ ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทุกด้าน
- ๓ . ด้านวุฒิการศึกษา ของผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี พบว่ามีความแตกต่างกันทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน ด้านวัดผล และประเมินผล ด้านห้องสมุด
- ๔ . ด้านประสบการณ์การทำงาน ของผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี พบว่ามีความแตกต่างกันทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน ด้านวัดผล และประเมินผล ด้านห้องสมุด
- ๕ . ด้านโรงเรียน ของ ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี พบว่ามีความแตกต่างกันทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน ด้านวัดผล และประเมินผล ด้านห้องสมุด

### ๕.๔ ข้อเสนอแนะ

#### ๕.๔.๑ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

๑. ด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นการพัฒนา และแก้ปัญหาการเรียนการสอน ตลอดจนส่งเสริมการเรียนการสอนแบบบูรณาการในการนำไปใช้ในชีวิตจริง

๒ . ด้านหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ควรมีการติดตามประเมินผล การใช้สื่อการเรียนการสอนตลอดสนับสนุนให้ครู มีการแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ โดยเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาแนะนำ

๓ . ด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ควรส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลายรูปแบบโดยให้ครูมีการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนโดยต่อเนื่อง

๔ . ด้านห้องสมุด ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ควรส่งเสริมให้มีระบบการจัดเก็บหนังสือ เอกสาร อิเล็กทรอนิกส์ และสื่ออื่นๆ ตามหลักการใช้ห้องสมุดแบบสากล

#### ๕.๔.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑ . ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ ปทุมธานี – สระบุรี ด้านการเรียนการสอนเชิงบูรณาการ หลักพุทธศาสตร์ กับศาสตร์สมัยใหม่

๒ . ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรการเรียนการสอนการวัดผลประเมินผลของครูในโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ต่อไป

๓ . ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามหลักพุทธธรรม เพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการอย่างมีคุณภาพต่อไป